

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-77/24 - 1

Kohtuasi C-77/24 [Wunner]ⁱ

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

1. veebruar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

11. jaanuar 2024

Kostjad ja määruskaebuse esitajad:

NM

OU

Hageja ja vastustajad määruskaebuse menetluses:

TE

Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) tegi [...] kohtuasjas, mille pooled on hageja TE, 1100 Viin [...] *versus* kostjad 1. NM, Malta, M-XBX 1120 Ta'Xbiex, [...] 2. OU, Küpros, CY-2108 Nikosia, [...] hagi hind 18 547,67 eurot, millele lisanduvad kõrvalkulud, menetledes kostjate poolt kassatsiooni korras esitatud määruskaebust Oberlandesgericht Wieni (liidumaa kõrgeim kohus Viinis) 4. septembri 2023. aasta määruse kohtuasjas nr 15 R 96/23g-46, millega osaliselt tühistati Landesgericht für Zivilrechtssachen Wieni (tsiviilasju lahendav liidumaa kohus Viinis) 27. aprilli 2023. aasta määrus kohtuasjas nr 11 Cg 61/22d-29, järgmise

kohtumääruse:

ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

I. 9. novembri 2023. aasta määrusega kohtuasjas nr 5 Ob 181/23p peatatud menetlust jätkatakse.

II. Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II määrus) artikli 1 lõike 2 punkti d tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ka kahjuhüvitise nõudeid, mida äriühingu võlausaldaja esitab äriühingu organi vastu deliktilisele kahjule tuginedes, kuna äriühingu organ on rikkunud kaitseseadusi (näiteks hasartmänguseaduse sätteid)?

2. Juhul kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt:

Kas viidatud määruse artikli 4 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui sellise äriühingu organi vastu, kes pakub Austrias tegevusloata veebipõhiseid hasartmänge, on mängudest saadud kahju tõttu esitatud deliktilise kahju hüvitamise hagi, siis on kahju tekkimise kohaks

a) koht, kus mängija teeb oma pangakontolt ülekandeid äriühingu juures avatud mängijakontole,

b) koht, kus äriühing haldab mängijakontot, millele krediteeritakse mängija sissemaksed, võidud, kaotused ja boonused,

c) koht, kust mängija teeb mängijakonto kaudu panuseid, mis lõppkokkuvõttes viivad kahjuni,

d) mängija elukoht kui koht, kus ta esitab oma mängijakontol oleva konto jäägi väljamaksmise nõude,

e) tema peamise vara asukoht?

III. [...] [menetluse peatamine]

Põhjendused

I.

1 Kohtuasja menetlev kohtukolleegium peatas 9. novembri 2023. aasta määrusega menetluse, kuni Euroopa Kohus teeb otsuse Oberster Gerichtshofi (Austria kõrgeim üldkohus) 19. oktoobri 2023. aasta määrusega Euroopa Kohtule kohtuasjas 5 Ob 110/23i esitatud eelotsusetaotluse kohta.

2 Viidatud eelotsusetaotluse aluseks olevas menetluses võttis hageja oma hagi tagasi ja loobus oma nõudest, asja menetlev kohtukolleegium võttis selle 23. novembri 2023. aasta määrusega teadmiseks ja võttis eelotsusetaotluse tagasi. Seetõttu tuli

peatatud menetlust jätkata, et selgitada selles menetluses tekkinud liidu õiguse küsimust.

II.

A. Asjaolud

- 3 Titanium Brace Marketing Limited (edaspidi „Limited“) käitis Maltal asuvas registrijärgses asukohas veebisaidi www.drueckglueck.com kaudu veebipõhist kasiinot. Tema pakkumine oli suunatud kogu Euroopa turule. Tal on Malta väljastatud kehtiv hasartmänguluba, kuid tal puudub Austria hasartmänguseaduse kohane tegevusluba ja praegu on ta maksejõuetu.
- 4 Hageja, kelle elukoht on esimese astme kohtu tööpiirkonnas, mängis ajavahemikul 14. novembrist 2019 kuni 3. aprillini 2020 Limitedi veebisaidi kaudu veebipõhiseid hasartmänge ja tegi sissemaksid hagi kogusumma ulatuses, ilma et tal oleks olnud võite. Kostjad oli sel ajavahemikul Limitedi tegevjuhid.
- 5 Limitedi veebisaidil mängimiseks pidi hageja avama Maltal kliendikonto. Ta tegi oma Austria pangakontolt sissemaksid Malta pangas asuvale kontole, et nende abil suurendada oma mängijakontol (kliendikonto) olevaid vahendeid. Limited kirjendas need sissemaksed krediidisse. Hageja jaoks Maltal avatud konto oli sularahakonto, mille Limited oli avanud tema kui mängija jaoks ja millel olevaid vahendeid hoiti lahus Limitedi varast. Kui hageja otsustas hasartmängus osaleda, debiteeriti mängu pandav summa mängijakontolt. Võidu korral oleks võidetud summa samuti krediteeritud mängijakontole. Hagejal tekkis hasartmängudest kahju kogusummas 18 547,67 eurot.

B. Poolte seisukohad menetluses ja senine menetlus

- 6 Hageja esitab mõlema kostja vastu kaotatud summa tagasimaksmise nõude. Kuna Limitedil puudub Austria tegevusluba, on hasartmänguleping hageja väitel tühine. Hageja nõue tugineb kahju hüvitamisele, kuna sekkumisega Austria hasartmängumonopoli on rikutud kaitseseadust. Hageja sõnul vastutasid kostjad Limitedi tegevjuhtidena selle eest, et Limited pakkus Austrias ebaseaduslikke hasartmänge. Nad vastutavad mängijate kaitset reguleerivate Austria hasartmänguseaduse sätete rikkumise eest võlausaldajate ees isiklikult ja kaastädeviijatena ABGB § 1301 alusel solidaarselt. Asja allumine esimese astme kohtule põhineb (muu hulgas) määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punktil 2.
- 7 Kostjad esitasid rahvusvahelise kohtualluvuse puudumise vastuväite. Määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punktile 2 ei saa hageja tugineda. Kostjate sõnul puudus neil pädevus otsustada, kas Limited peaks juba väljakujunenud Austria turult lahkuma. Nad ei olnud teinud äristrateegilisi otsuseid; kostja 2 oli vaid kontaktisik suhetes hasartmängude suhtes pädeva Malta asutusega. Õigusvastase tegevuse toimumise ja kahju tekkimise koht on Maltal. Kostjate suhtes ei ole kohaldatav mitte Austria, vaid Malta materiaalõigus, mis ei tunne äriühingu organite vastutust äriühingu võlausaldajate ees.

- 8 Esimese astme kohus jättis hagi rahvusvahelise kohtualluvuse puudumise tõttu läbi vaatamata.
- 9 Apellatsioonikohus tühistas selle kohtulahendi osas, milles hageja nõue tugines deliktilise kahju hüvitamise õiguslikule alusele, ja kohustas esimese astme kohut algatama menetluse ja jätma kasutatud keeldumisaluse kõrvale.
- 10 Tingimused, mille korral allub asi vastavalt määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punktile 2 selle koha kohtule, kus kahju tekitanud sündmus toimus, on täidetud, võttes arvesse Oberster Gerichtshofi (Austria kõrgeim üldkohus) hiljutist otsust kohtuasjas 10 Ob 56/22s sarnaste asjaoludega asjas. Põhimõtteliselt vastutavad osaihingu juhatajad omaenda süülise tegevuse eest ainult osaihingu ees; erand sellest põhimõttest kehtib üksnes asjaomaste õigusnormide olemasolul, võlausaldajate tahtliku kahjustamise, kriminaalkorras karistatavate tegude või kaitseseaduste süülise rikkumise korral. Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) märkis otsuses kohtuasjas 6 Ob 168/19b, et mängija kaitsel käsitlevate sätete rikkumine ei ole mitte ainult kohustuste rikkumine, mis paneb äriühingule selle organitega võrdsustamise kaudu kahju hüvitamise eest välise vastutuse, vaid et hageja võib hagi esitada ka kostjaks olevate äriühingu juhatajate vastu isiklikult. Sellele tugineb hageja ka käesolevas asjas. Kahju tekkimise koht on Austrias, sest Maltal tehtud panused olenevad mängu õnnestumisest või ebaõnnestumisest ja kaotused tasaarvestatakse võitudega. Alles viimaks alles jääv kahjum on esmane kahju, mis mängijat mõjutab, kuna asjaomane summa on tema Austrias asuvast varast puudu. Ka tõsiasi, et kostjad on väidetavalt rikkunud Austria avalik-õiguslikke sekkumisnorme, toob kaasa kahju tekkimise Austrias.
- 11 Kassatsioonikohus tunnistas määruskaebuse vastuvõetavaks, kuna küsimuses, kas võrreldavate hagide esitamine hasartmänguettevõtjate juhatajate vastu allub rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirjade kohaselt Austria kohtutele, puudub kõrgeima astme kohtute praktika.
- 12 Kostjate määruskaebusega palutakse kohtulahendit muuta ja jätta jõusse esimese astme kohtu lahend, millega jäeti hagi läbi vaatamata, teise võimalusena kohtulahend tühistada ja saata asi tagasi madalama astme kohtutele.
- 13 Hageja palub jätta määruskaebus rahuldamata.

C. Asjakohased õigusnormid

- 14 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ja kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artikkel 7 on sõnastatud järgmiselt:

„Isiku vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib esitada hagi teises liikmesriigis:

[...]

2. lepinguvälise kahju puhul selle paiga kohtusse, kus kahju tekitanud juhtum on toimunud või võib toimuda.“

15 Rooma II määruse artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

Lõige 1: „Käesolevat määrust kohaldatakse seaduste konflikti korral lepinguvälistele võlasuhetele tsiviil- ja kaubandusajades. [...]“

Lõige 2: „Käesoleva määruse reguleerimisalast jäetakse välja [...]“

d) lepinguvälised võlasuhted, mis tulenevad äriühinguid ja muid juriidilisi isikuid või organiseeritud ühendusi käsitlevast õigusest, nagu näiteks äriühingute ja muude juriidiliste isikute või organiseeritud ühenduste asutamine registreerimise teel või muul moel, nende õigus- ja teovõime, sisemine struktuur või lõpetamine, aktsionäride, osanike ja juhtide isiklik vastutus äriühingu või ühenduse kohustuste eest ning audiitori isiklik vastutus äriühingu või selle aktsionäride ja osanike ees raamatupidamisdokumentide kohustusliku auditi käigus.“

16 Rooma II määruse artikli 4 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui käesolevas määruses pole sätestatud teisiti, kohaldatakse kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes selle riigi õigust, kus kahju tekib, olenemata sellest, millises riigis kahju põhjustanud sündmus aset leidis, ning olenemata sellest, millises riigis või millistes riikides ilmnevad nimetatud sündmuse kaudsed tagajärjed.“

17 Austria tsiviilseadustiku üldosa seaduse (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch; edaspidi „ABGB“) § 1301 on sõnastatud järgmiselt:

„Õigusvastaselt tekitatud kahju eest võib vastutusele võtta mitu isikut, kes on sellele otseselt või kaudselt ühiselt kaasa aidanud, õhutades, ähvardades, käskides, abistades, varjates ja toimides muul sarnasel viisil või lihtsalt jättes täitmata oma konkreetse kohustuse kahju ära hoida.“

18 Austria tsiviilseadustiku üldosa seaduse (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch; edaspidi „ABGB“) § 1311 on sõnastatud järgmiselt:

„Pelgalt juhuslik sündmus mõjutab isikut, kelle vara või isiku suhtes see toimub. Kui aga keegi on sellise sündmuse põhjustanud süüliselt, on ta rikkunud seadust, mille eesmärk on vältida juhuslikku kahju; või [...] vastutab ta kõigi kahjulike tagajärgede eest, mida ilma selleta ei oleks tekkinud.“

Austria hasartmänguseaduse (Glücksspielgesetz, edaspidi „GSpG“) § 3 sätestab:

„Kui käesolevas föderaalseaduses ei ole sätestatud teisiti, on hasartmängude korraldamise õigus reserveeritud liidule (hasartmängumonopol).“

D. Eelotsusetaotluse põhjendus

- 19 1.1. Austria kohtupraktika kohaselt on rahvusvahelise kohtualluvuse hindamisel määravad hagi sisalduvad andmed. Sõnaselge tuginemine määruse (EL) nr 1215/2012 kohasele kohtualluvusele ei ole vajalik. Hageja peab esitama ainult vajalikud aluseks olevad asjaolud. Niinimetatud kahekordselt oluliste asjaolude puhul, millest tuleneb nii rahvusvaheline kohtualluvus kui ka nõude põhjendus, peavad hagi väited olema piisavalt loogilised, et kohtualluvuse hindamisel ei oleks vaja teha ulatuslikku sisulist hindamist. Rahvusvahelise kohtualluvuse küsimust tuleb seega hinnata selle järgi, kas hagi sisalduvad andmed on usutavad.
- 20 1.2. Austria õiguse kohta juba olemas olevast kohtupraktikast tuleneb, et kaitseseaduse süülise rikkumise korral võib äriühingu organil kooskõlas ABGB §-ga 1311 väline vastutus põhimõtteliselt olemas olla, kusjuures GSpG-s sisalduvad mängijat kaitsvad sätted on juba kvalifitseeritud kaitseseadusteks. Kostjate sõnul Malta deliktiõigus sellega võrreldavat vastutust ei tunne.
- 21 1.3. Kostjate vastu esitatud deliktilise kahju hüvitamise nõuded, mis põhinevad lepinguvälisel kahjul määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 tähenduses, ei oleks kahju hüvitamist reguleerivate Austria õigusnormide järgi seega ebausutavad. Sellega seoses tuleb aga kontrollida Austria materiaalõiguse kohaldatavust, mida on eeldanud hageja. Kohtuasja menetleva kohtukollegiumi arvates ei ole selles osas tegemist *acte claire*-juhtumiga, mistõttu on vaja esitada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule.
- 22 2. Teadaolevalt ei ole Euroopa Kohus Rooma II määruse artikli 1 lõike 2 punktis d sätestatud erandi ulatust veel käsitlenud. Rahvusvahelise tsiviilmenetlusõiguse valdkonnas nähtub Euroopa Kohtu otsusest ÖFAB (C-147/12, punkt 42) siiski, et (tookord kohaldatavas) määruse nr 44/2001 artikli 5 punktis 3 sisalduvat mõistet „lepinguväline kahju“ tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab niisuguseid hagisid, mille on esitanud aktsiaseltsi võlausaldaja ja millega soovitakse panna vastutust selle äriühingu kohustuste eest selle äriühingu juhatuse liikmele ja selle äriühingu aktsionärile, kuna nad lasksid nimetatud äriühingul oma tegevust jätkata hoolimata asjaolust, et äriühing oli alakapitaliseeritud ja kohustatud alustama likvideerimismenetlust.
- 23 3. Riigisisene kohtupraktika kõnealuse erandi ulatuse kohta puudub. Austria ja Saksa õiguskirjandusest võib leida järgmisi seisukohti:
- 24 3.1. Wagner, *Die neue Rom II-Verordnung*, IPRax 2008¹: Artikli 1 lõike 2 punkti d laiendatud tõlgendamine hõlmab tõepoolest ka aktsionäride ja äriühingute organite õigusvastasest tegevusest tulenevat vastutust äriühingu ees ja väliste võlausaldajate ees. Wagneri sõnul on aga normatiiv-funktsionaalsest vaatenurgast rohkem alust siduda vähemasti aktsionäride väline vastutus äriühingu võlausaldajate ees deliktiõigusega.

- 25 3.2. Lurger/Melcher, *Handbuch Internationales Privatrecht*² (2021), punkt 5/14 jj: On küsitav, kas erand, mis puudutab aktsionäride ja äriühingu organite isiklikku vastutust äriühingu kohustuste eest, hõlmab üksnes korporatiivset vastutust (vastutuse piiramine) (st sõltuvalt äriühingu vormist, nt aktsionäride või osanike piiratud vastutusest tehtav erand kapitaliühingute puhul) või hõlmab see ka vastutust muu õigusvastase tegevuse eest äriühingu ja selle võlausaldajate ees. Euroopa Kohtu praktika (kohtuasi C-147/12) eeldab vähemasti rahvusvahelise kohtualluvuse valdkonnas piiratud vastutusest tehtava erandi alusel esitatud nõuete deliktiõiguslikku kvalifitseerimist.
- 26 3.3. Neumayr, *KBB*⁷: Rooma II määruse artikkel 1, punkt 6; erandit ei kohaldata deliktilise kahju hüvitamise nõuete suhtes, mis on esitatud aktsionäride ja äriühingu organite liikmete vastu.
- 27 3.4. Saksamaal ollakse erandit ette nägeva sätte suhtes seisukohal, et äriõigusega seotud nõuete kvalifitseerimine lepinguvälisteks, eelkõige deliktilisteks nõueteks on mõeldav, kui tegemist on aktsionäride ja äriühingu organite isikliku juriidilise vastutusega äriühingu kohustuste eest (Junker, MüKomm⁸, artikkel 1, punkt 36). Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus; edaspidi „BGH“) (II ZR 84/05, NJW 2007, 1529) käsitles küsimust, millist õigust tuleb kohaldada isikliku vastutuse suhtes, kui Madalmaade õiguse alusel tegutseva osahinguni nimes puudub ametlik vastutuse piiramine näitav tähis, ja kvalifitseeris osaniku isikliku vastutuse mitte äriõiguse, vaid deliktiõiguse alusel, kuna äriühingu nimesse asjaomase tähise lisamine ei kuulu äriõigusest tulenevate kohustuste hulka (vt ka eespool viidatud Junker, punkt 38).
- 28 3.5. Ka BGH poolt esemelise deliktiõiguse alusel välja töötatud eksistentsi hävitamise vastutus (BGB § 826), mille eesmärk on kaitsta piiramatut hulka võlausaldajaid, kellele aktsionär on kõlvatu käitumisega kahju tekitanud, kvalifitseeritakse Saksamaal valdavalt deliktiõiguse alla (vt eespool viidatud Junker, punktid 38 ja 39 ning seal sisalduvad viited ka sellest erinevatele arvamustele).
- 29 3.6. Äriühinguväliste võlausaldajate kahjunõuete deliktiline seos rahvusvahelises tsiviilmenetlusõiguses, nagu seda on pooldanud Euroopa Kohus kohtuotsuses ÖFAB (C-147/12), võiks kohtuasja menetleva kohtukolleegiumi arvates ka Rooma II määruse valdkonnas toetada seisukohta, et selle määruse artikli 1 lõike 2 punktis d sätestatud erandit tuleb hoolimata selle laiast sõnastusest tõlgendada kitsalt, millest tulenevalt ei ole äriühingu võlausaldajate deliktilise kahju hüvitamise nõuded sellega hõlmatud.
- 30 4. Kui erandit ette nägevat sätet ei saa käesolevas asjas kohaldada, tuleks Rooma II määruse kohaselt lähtuda esmalt valikuvabadusest määruse artikli 14 tähenduses, seejärel artiklites 5–9 sätestatud erireeglitest ja lõpuks Rooma II määruse artikli 4 üldreeglit (Neumayr, *KBB*⁷: Rooma II määruse artikkel 1, punkt 3; 6 Ob 186/21b).

- 31 4.1. Väidet õiguse valiku vabaduse kohta ei ole esitatud. Rooma II määruse artiklite 5–9 erireeglid puudutavad tootevastutust, kõlvatut konkurentsi, keskkonna kahjustamist, intellektuaalse omandi õiguste rikkumist ja töötüli ning ei ole asjakohased.
- 32 4.2. Seetõttu tuleb lähtuda Rooma II määruse artiklist 4. Hagi esitatud väidete kohaselt ei ole tegemist viidatud artikli lõikes 2 sätestatud olukorraga, kus väidetavalt vastutava isiku ja kahju saanud isiku harilik viibimiskoht on kahju tekkimise ajal samas riigis. Seega on määrav Rooma II määruse artikli 4 lõike 1 üldreegel.
- 33 4.3. Viidatud sätte kohaselt kohaldatakse kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes selle riigi õigust, kus kahju tekib, olenemata sellest, millises riigis kahju põhjustanud sündmus aset leidis või millises riigis ilmnevad nimetatud sündmuse kaudsed tagajärjed. Mõistega „kahju“ peetakse silmas esmast kahju, viidatakse kohale, kus vastutuse aluseks olev sündmus tekitas vahetult puudutatud isikule otsest kahju (Neumayr, *KBB*⁷: Rooma II määruse artikkel 4, punkt 3 ja seal sisalduvad viited).
- 34 4.4. Puhtalt varalise kahju puhul ilma absoluutsete õiguste rikkumiseta – nagu on arutuse all ka käesolevas asjas – on õiguskirjanduse kohaselt kahju tekkimise kohta Rooma II määruse artikli 4 lõike 1 tähenduses keeruline määrata (Melcher, *Reine Vermögensschäden im internationalen Zuständigkeits- und Privatrecht*, VbR 2017, 126; Lurger/Melcher, *Handbuch Internationales Privatrecht*², punkt 5/37 jj ning seal sisalduvad viited, eelkõige 81. joonealune märkus). Rooma II määruse põhjenduses 7 sätestatud kooskõla silmas pidades tuleb viidata ka määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 kohasele kohtualluvusele.
- 35 4.5. Kahju tekkimise koha kindlaksmääramisel määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 alusel tuleb lähtuda kahjuliku tagajärje avaldumise kohast (kohtuotsus Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19, punkt 26 jj), kusjuures kohtualluvuse määramise eriomased kriteeriumid võivad algusest peale rääkida selle kasuks, et kahju tekkimise koht on hageja elukohaliikmesriigis, mis toob kaasa asja allumise hageja elukohariigi kohtule (kohtuotsus Universal Music, C-12/15, kohtuotsus Löber, C-304/17, punkt 34). Euroopa Kohtu praktika kohaselt tulevad selliste kriteeriumidena kõne alla näiteks prospektiga seotud kohustuse rikkumine või seadusjärgsete teavitamiskohustuste rikkumine hageja elukohariigis (kohtuotsus Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19) või investeringute ja kahjude suhtes tüüpiliste kontode (pangakonto ja väärtpaberikonto) avamine hageja elukohariigi pankades (kohtuotsus Löber, C-304/17). Mis puudutab kohta, kus puhtalt varaline kahju on avaldunud otse pangakontol, siis saab asi määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 kohaselt alluda selle koha kohtule vaid juhul, kui seda toetavad ka põhikohtuasja muud konkreetset asjaolud (vt Lurger/Melcher, *Handbuch Internationales Privatrecht*², punkt 5/37).

- 36 4.6. Määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 käsitlevates hiljutistes otsustes kohtuasjades 10 Ob 56/22s ja 8 Ob 172/22k, mis tehti Malta äriühingu suhtes seoses hasartmängujuhtumitega, lähtus Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) sellest, et ei ole määrav, kus äriühing mängijakontosid haldab. Mängija sissemakse ei kahjusta veel tema vara, sest tal on sama summa ulatuses nõue äriühingu vastu ja ta saab selle summa mis tahes ajal uuesti välja maksta lasta. Mängija vara kahjustab üksnes keelatud hasartmängust saadud võitu ületav kaotus, mis vähendab tema väljamakse nõuet kaotuse summa võrra. Nendes otsustes leiti, et kahju hüvitamise aluseks olev õigusvastane tegevus tuleneb Austria hasartmänguseaduse rikkumisest, see tähendab Austria avalik-õiguslike sekkumismääruste rikkumisest. Ka otsustes kohtuasjades 3 Ob 164/23y ja 6 Ob 168/23h, mis mõlemad puudutasid kahju hüvitamise nõudeid hasartmänguettevõtjate endi vastu, lähtuti sellest, et kahju hüvitamise seisukohast oluline kohustuse rikkumine toimus Austrias.
- 37 4.7. Kui seda seisukohta, mis puudutab määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 kohast kahju tekkimise kohta, kohaldada rahvusvahelise kohtualluvuse eeskirjade ja rahvusvahelise eraõiguse nõutud kooskõlast tulenevalt ka Rooma II määruse artikli 4 lõike 1 kohase kahju tekkimise koha suhtes, siis tuleks kohaks, kus hageja esitab mängijakonto jäägi väljamaksmise nõude, ilmselt määrata tema harilik viibimiskoht.
- 38 4.8. Sellisele seisukohale asus Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) oma otsuses kohtuasjas 6 Ob 233/18k, mis puudutas olukorda, kus hageja oli Austrias langetanud otsuse oma vara käsutamise kohta ja teinud ülekande. Viidatud otsuses leiti, et kohaldatav on Austria materiaalsoõigus. 6. kohtukolleegium ei esitanud – menetluses, mida viidi läbi Šveitsis asuva notari suhtes, kes oli väljastanud väärismetallide varude kohta ebaõigeid auditoraruandeid – vastuväiteid sellele, et olukorra asjaolusid arvestades on Rooma II määruse artikli 4 kohane kahju tekkimise koht Austrias.
- 39 4.9. Kohtuasja menetleva kohtukolleegiumi hinnangul on esmase kahju tekkimise koha kindlaksmääramisel ühelt poolt määrav, milles see kahju seisneb, ja teiselt poolt määrav – vastava vara esmakordse vähenemise tähenduses –, kus see kahju esmakordselt tekkis. Kõne alla tuleb koht, kust hageja teeb ülekandeid oma pangakontolt mängijakontole – kui eeldada, et nõue panga vastu pangakonto jäägi osas on suurema väärtusega kui nõue hasartmänguettevõtja vastu mängijakonto arvutusliku kontojäägi suhtes, mistõttu oleks juba selle tõttu tekkinud hageja varas kahjulik muutus. Samuti oleks kooskõlas kostjate vastuväidetega mõeldav eeldada vara lõplikku vähenemist alles mängijakontol tekkinud kahju tagajärjel ja – kuna konto asub Maltal – pidada seda Maltal tekkinud esmaseks kahjuks. Kuna aga selline kahju sõltub sellest, kas hageja mängib uuesti (ja kaotab), siis saab ainult seda (edasist) hasartmängu, mis viib kahjuni, pidada esmase kahju põhjustajaks ja lähtuda selle hasartmängu toimumise kohast. Kui esmaseks kahjuks loetakse seda, et mängijakontol oleva jäägi väljamaksmise nõue (lõplikult) kaotatakse, siis tekib küsimus, kus on selle nõude

esitamise koht – Maltal, kus on konto avatud, hageja elukohas, tema peamise vara asukohas või mujal.

- 40 4.10. Kui esmase kahju tekkimise koht on Austrias, tuleks kohtuasja menetleva kohtukolleegiumi arvates – määruse (EL) nr 1215/2012 artikli 7 punkti 2 käsitleva Euroopa Kohtu eespool viidatud praktika tähenduses – ka kohaldatava õiguse küsimuse puhul lähtuda sellest, et olukorra konkreetsed asjaolud räägivad selle kasuks, et kohaldatavaks tuleb lugeda kahju tekkimise koha riigi materiaalõigus. Asja menetlev kohtukolleegium leiab, et tihedam seos mõne teise riigiga Rooma II määruse artikli 4 lõike 3 tähenduses sellisel juhul puudub.

III.

[...] [riigisisene menetlusõigus]

Oberster Gerichtshof
Viin, 11. jaanuar 2024
[...]

TÖÖDOKUMENT